

Asia: VN/16121/2020

Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2027 - kierrätyksestä kiertotalouteen

Visio (luku 2)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Koneyrittäjät kiittävät mahdollisuudesta lausua vuoteen 2027 asti ulottuvasta valtakunnallisesta jätesuunnitelmasta. Suunnitelmassa on hyvin todettu, että jätehuollon tavoitteet ovat selvästi pidemmällä kuin kuuden vuoden mittaisessa jätesuunnitelmakausi, joten on perusteltua esittää jätesuunnitelmassa myös jätehuollon visio vuoteen 2030.

Visiossa on kymmenen kohtaa, jotka yleisellä tasolla ovat erittäin kannatettavia mutta jäävät aavistuksen epämääräisiksi. Niistä johdettavat strategiset ja taktiset toimenpiteet ovat merkittävämpiä ja tulevaisuudessa ohjaavat sekä määrittävät enemmän jätehuolto- ja kiertotalousjärjestelmämme rakennetta ja toimintaa.

Keräysjärjestelmät, laitospasiteettitarve ja sijoittumisperusteet (luku 3)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Jäteasetuksessa on säädetty rakennus- ja purkujätteen haltijan jätteenerilliskeräysvelvollisuudesta. Koneyrittäjät pitävät säädöstä hyvänä mutta muistutamme, että tiivistyvissä kaupunkiolosuhteissa vaatimuksen toteuttaminen järkevästi ja kustannustehokkaasti ei ole helppoa esimerkiksi tilatarpeen takia.

Tämä korostuu esimerkiksi paljon tilaa vievän maa- ja kiviainesjätteen sekä betonijätteen käsittelyssä. Erityisen tärkeää on, että maa- ja vesirakentamiselle löytyy sopivia käsittelyalueita järkevän matkan päästä rakennuskohteista. Kuljettamalla pitkälle näitä aineksia menetetään valtaosa niiden kierrätyksessä syntyvistä hyödyistä.

Kierrätysmateriaalien ja jätteiden käsittelyalueiden hyödyntäminen pohjautuu kaavoitukseen, joten kaavoituksesta vastaavien pitää käydä aktiivista vuoropuhelua eri toimijoiden kanssa. Osittain tähän tähtäävät luvun 5 kappaleessa 2.8 esitetyt toimenpiteet. Edellä mainittujen alueiden kaavoitus ja vuoropuhelu eivät saa kuitenkaan ohjata siihen tilanteeseen, että kunnallisille (jäte)liikelaitoksille muodostuu monopoli käsittelyalueille ja niiden hyödyntämiselle.

Tavoitteet ja toimenpiteet (luku 5)

1. Tiedon oikeellisuus ja digitaalisuus

Yleisellä tasolla ehdotetut muutokset ovat hyviä. Kaikkien tietojärjestelmämuutosten käyttöönotossa on kuitenkin huomioitava markkinoiden ja yritysten (käyttäjien) kyky hyödyntää tai liittyä niihin.

Suomen sisäisissä jätekuljetuksissa vuonna 2022 otettavat sähköiset siirtoasiakirjat ovat monelle pienelle yritykselle, jotka eivät edes miellä olevansa jätettä kuljettavia yrityksiä (kuten pienet maa- ja vesirakennusyritykset, jotka kuljettavat omalla kalustollaan esim. betonimursketta työmaille tai työmailta) ylimääräinen kustannuserä, ja sen käyttöönotto vaatii paljon opastusta.

2. Jätteen synnyn ehkäisyn yleiset toimenpiteet

Koneyrittäjien mielestä ehdotetut jätteiden synnyn ehkäisyn yleiset toimenpiteet ovat pääasiassa tarpeellisia ja toteutuessaan hyvinkin ohjaavia. Koneyrittäjät kannattavat sinänsä ajatusta vapaaehtoisista green deal –sopimuksista esimerkiksi rakennusjätteen synnyn ehkäisemiseksi ja kierrätyksen edistämiseksi mutta haluamme huomauttaa, että sopimuksia laadittaessa on otettava tarkkaan huomioon nykyinen markkinatilanne ja rakennusjätteen kierrätyksen toimintaympäristö ja välttää tekemistä sopimuksiin sellaisia ehtoja, jotka sulkevat pienet toimijat markkinoilta tai lisäävät niiden kustannuksia kohtuuttomasti (vrt. Päästöttömät työmaat – kestävien hankintojen green deal –sopimus)

Toivomme, että materiaalitehokkuuden huomioiminen ympäristöluvuissa (erityisesti soran ja maa-ainekseen liittyvissä luvissa) ei hidasta tai nosta kohtuuttomasti kustannuksia jo nyt pitkien ja hintavien ympäristölupaprosessien kohdalla. Tavoitteen saavuttamiseksi vaaditaan aivan varmasti henkilöresursointia sekä lupakäsittelyyn että -neuvontaan ja lupakäsittelijöiden sekä -neuvojen koulutusta.

Maarakennusalan toimijoiden näkökulmasta pidämme tärkeinä erityisesti kaivannaisteollisuuden maa- ja kiviainesjätteiden kiertotaloutta edistäviä toimia, jotka haja-asutusalueilla saattavat pienentää painetta käyttää neitseellisiä maa- ja kiviaineksia maa- ja vesirakennuskohteissa.

Myös End of Waste -menettelyiden kehittäminen tulee tulevaisuudessa helpottamaan tätä painetta mutta niitä kehitettäessä täytyy pitää huoli, että menettelyt eivät muodostu taas niin

monimutkaisiksi tai työläiksi, että ne sulkevat käytännössä pienet mikroyritykset pois markkinoilta näiden End of Waste -tuotteiden kehittäjinä, tuottajina ja käyttäjinä.

3. Yhdyskuntajätteet

Koneyrittäjät kiittävät, että tavoitteena suunnitelmassa on kehittää kuntien hankintakäytäntöjä jätteenkuljetuksessa ja sen järjestämisessä niin, että pientenkin jätteenkuljetusyritysten toimintaedellytykset huomioidaan kilpailutuksissa pilkkomalla ne osiin ja pilkkomisesta saisi poiketa vain erityisestä syystä.

4. Pakkausjätteet

-

5. Kertakäyttöisten muovituotteiden vähentäminen

-

6. Biohajoavat jätteet

-

7. Sähkö- ja elektroniikkalaiteromu

-

8. Rakentamisen jäte

Yleisellä tasolla hyväksymme rakentamisen jätemäärän vähentämisen sekä ymmärrämme, että yksi tehokkaimmista sitä ohjaavista keinoista on jäteverotus. Mielestämme maa-ainesvero (8.1) ei kuitenkaan ole perusteltu.

Koneyrittäjät kannattavat suunnitelmassa esitettyä infra- ja väylärakentamisen kiertotaloutta edistävän ohjeistuksen laatimista (8.4), vaikka hämmästelemme, että järjestäytyneenä maarakennusalan toimijana emme ole olleet mukana nimettynä minkäänlaisissa kaavailuissa tai neuvotteluissa, joissa käydään lävitse tulevien ohjeiden sisältöä tai niiden sisällön levittämistä maa- ja vesirakennusalan yrityksiin ja niiden työntekijöille.

Näillä ohjeilla on selvä linkitys myös suunnitelman toimenpiteeseen, jolla varmistetaan materiaalitehokkuuden ja kiertotalouden perusteiden sisältyminen rakennus- ja maarakennusalan koulutukseen (8.5).

Suunnitelmaan kirjatut valtionhallinnolle sekä suunnittelijoille ja rakennuttajille kohdistetut toimenpideajatuksukset (8.14–8.18.), joiden tarkoituksena on mahdollistaa julkisessa infra- ja väylärakentamisessa uusiomateriaalien käyttö, kannustaa kuntia nimeämään koordinaattoreita uljoäämä-maiden ja rakentamisessa syntyvien jätemateriaalien täysipainoiseen hyödyntämiseen sekä

laatia ohjeistus suunnittelijoille ja rakentajille jättemateriaalien kestäväan käyttöön, ovat perusteltuja ja oletettavasti tarkentuvat käytännön toimenpiteissä.

Seuranta (luku 7)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Mielestämme jätehuoltosuunnitelman vuodelle 2027 seuranta on kuvattu yleisellä tasolla hyvin ja selkeästi. Seurannassa on huomioitu ja määritelty kohtuullisen yksinkertaiset määrälliset ja laadulliset indikaattorit. Indikaattorien valinnassa on haettu selvästi jatkuvuutta valitsemalla niihin sellaisia tietoja, joita kerätään jatkuvasti nykyisen lainsäädännön vuoksi.

Väliarvioinnin sisällyttäminen seurantaan vuonna 2024 on hyvä asia ja toivottavasti se tuodaan avoimesti eri osapuolten arvioitavaksi niin, että siitä saadaan selkeästi selville alkaneet toimenpiteet sekä mahdolliset vaikutukset.

Muut suunnitelman osat

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Vaikutusarviointi

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Vaikutusarviointi on esitetty selkeästi mutta niin yleisellä tasolla, että vaikutuksien suuruudesta (tai lopullisesta suunnasta) on monessa kohdassa vaikea saada käsitystä. Vaikutusarvioinnin väitteet ovat myös sen tasoisia, että vaikutukset muuttuvat useassa kohdassa täysin "uskon asiaksi".

Muuta

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Järvinen Ville
Koneyrittäjien liitto ry